

Svar på Anders Björklund, Karin Hederos och Markus Jäntti ”Social rörlighet och jämlikhet i möjligheter – en kommentar”

ADRIAN ADERMON, MIKAEL
LINDAHL OCH MÅRTEN PALME

REPLIK

Det är ingen överdrift att hävda att intresset för social mobilitet ökat explosionsartat inom den nationalekonomiska forskningen på senare år, från att ha varit ett ganska begränsat forskningsområde som studerats av en mindre grupp forskare till att vara en integrerad del av den empiriska forskningen inom tillämpad mikroekonomi. Tillgången på stora datamaterial har givetvis varit viktig för utvecklingen inom området, men det är vårt intryck att även det ökade politiska intresset för frågan samt det faktum att ledande forskare inom nationalekonomi visat intresse för den har spelat roll. I detta sammanhang bör man nämna Harvardprofessorn Raj Chetty och bildandet av institutet *Opportunity Insights*.

I Foruminlägget ”Social rörlighet och jämlikhet i möjligheter – en kommentar” (Björklund m fl 2022) argumenterar Anders Björklund, Karin Hederos och Markus Jäntti (hädanefter BHJ) för att traditionella studier om social rörlighet blivit ett ”självändamål” som förskjutit uppmärksamheten från frågan om jämlikhet i möjligheter. De utvecklar sedan sitt resonemang genom att försöka tolka resultaten i en relativt ny forskningsartikel som vi publicerat (Adermon m fl 2021a, hädanefter ALP), vilka också återfinns i en populariserad sammanfattning av denna artikel (Adermon m fl 2021b) utgiven av Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS).

Eftersom vår forskningsartikel studerar social mobilitet omfattas den också av den generella kritiken i kom-

mentaren av forskningsområdet. Låt oss därför i detta svar först kort bemöta den generella kritiken och därefter reda ut på vilket sätt vi tycker att BHJ misstolkar våra resultat.

BHJ inleder sin artikel genom att slå fast att det är viktigt att skilja på begreppen *social rörlighet* och *jämlikhet i möjligheter*. Detta är riktigt, men vi håller inte med om att *jämlikhet i möjligheter* är det *enda*, eller ens det viktigaste, motivet för att studera social mobilitet. Som vi konstaterar i vår sammanfattning för SNS, finns det åtminstone två ytterligare motiv: dels som ett mått på graden av persistens av ojämlikhet i ett samhälle, dels som ett studium av familjens roll i formeringen av inkomstfördelningen i ett samhälle.

Gary Becker och Nigel Tomes konstaterade i en berömd artikel (Becker och Tomes 1979) att ojämlikhet i en dynamisk ekonomi, där inkomstskillnader tenderar att snabbt försvinna över generationerna, är långt mindre problematisk än den i ett statiskt samhälle där sådana skillnader tenderar att bestå för en lång tid framöver. Problemet var att Becker stödde sig på den tidens empiriska studier av social rörlighet, som kraftigt överskattade den verkliga mobiliteten.

Ett huvudresultat som BHJ lyfter fram i sin kommentar är att vi i vår forskningsartikel finner att persistensen i utbildningsutfallet ökar från 0,36 till 0,52, dvs med närmare 45 procent, *som en undre gräns*, när vi i stället för den konventionella modellen använder den latent variabelmodellen och beaktar utbildningsutfallen för den utökade familjen. Det är ett viktigt resultat om man i Becker och Tomes anda vill försöka tolka hur problematisk ojämlikheten i ett samhälle är.

BHJ ställer sig kritiska till den omfattande litteratur som skattar korrelationer mellan föräldrars och barns observerade utfall. De påpekar att dessa

Adrian Adermon är forskare i nationalekonomi vid IFAU.
adrian.adermon@ifau.uu.se

Mikael Lindahl är professor i nationalekonomi vid Göteborgs universitet.
mikael.lindahl@economics.gu.se

Mårten Palme är professor i nationalekonomi vid Stockholms universitet.
marten.palme@su.se

skattningar utelämnar många faktorer som påverkar barnens utfall, såsom icke-observerade föräldraegenskaper, skol- och grannskapseffekter. De argumenterar för att syskonkorrelationer utgör ett bättre mått, då de i högre grad fångar dessa faktorer.

Vi instämmer i stor utsträckning i denna kritik – faktum är att vår uppsats (ALP) tar avstamp i just detta problem. Vår utgångspunkt är en modell där latent (icke observerbara) egenskaper förs över från föräldrar till barn. Dessa latent egenskaper tar sig i varje generation uttryck i observerbara utfall, såsom inkomst och utbildning. Direkta skattningar av sambandet mellan de observerbara utfallen leder dock till en potentiellt kraftig underskattning av sambandet mellan de underliggande latent variablerna, av just de skäl som BHJ framför.¹

Vårt bidrag i ALP är att visa hur vi kan använda en bredare uppsättning familjemedlemmar för att bättre fånga den latent överföringen av egenskaper. Vår metod låter oss beräkna *lägre* samt *övre gränser* för denna underliggande sociala rörlighet. Metoden är dessutom giltig oavsett om den faktiska överföringen enbart sker mellan föräldrar och barn, eller om medlemmar av den utökade familjen direkt påverkar barnen. I det första fallet fungerar den utökade familjen som en källa till bättre information om föräldrarnas latent egenskaper. Den kritik som BHJ framför mot traditionella korrelationsstudier av social rörlighet är därmed inte applicerbar på vår studie.

Vidare kritiserar BHJ vår studie specifikt på ett par punkter. De menar att våra skattningar är svårtolkade, eftersom de motsvarar en jämförelse där alla familjemedlemmar har ett års längre ut-

bildning. Som vi förklarar ovan är detta dock bara en av två möjliga tolkningar av våra skattningar. Om den ”sanna modellen” är att endast föräldrar spelar roll för barns utfall, så kan våra skattningar tolkas direkt som en korrelation mellan föräldrars och barns latent humankapital. Denna skattning kan således jämföras med tidigare motsvarande skattningar och det är baserat på sådana jämförelser vi drar slutsatsen att mycket av den tidigare litteraturen kraftigt överskattat graden av social rörlighet.

BHJ kritiserar oss dessutom för att vi fokuserar på den intergenerationella korrelationen, medan de i stället vill fokusera på modellernas förklaringsgrad mätt som den statistiska koefficienten R^2 . Det finns två skäl till detta. Konceptuellt väljer vi att fokusera på korrelationen eftersom detta är det mått som använts i merparten av den tidigare forskningen. Huvudpoängen med vår uppsats är som sagt att visa hur denna litteratur överskattat graden av social rörlighet och detta görs tydligast genom att använda ett mått som direkt kan relateras till denna litteratur.

Men det finns också ett tekniskt skäl. Som vi nämner i fotnot 17, och visar i Appendix A.3, är faktiskt R^2 ett strikt sämre mått än korrelationen i vår modell, eftersom den förra ger en större negativ bias än den senare. Med andra ord skulle R^2 leda oss att överskatta nivån av social rörlighet än mer än korrelationen.

För att sammanfatta, bortsett från tolkningen av våra resultat är vi eniga med BHJ om mycket vad gäller inriktningen för den framtida forskningen om social rörlighet: att mätproblemen är centrala; att utvärderingar av konkreta policyinterventioner fortfarande i stor utsträckning saknas; och att me-

¹ Vår latent variabel-modell är faktiskt snarlik den modell som vanligen ligger till grund för studier av syskonkorrelationer (se t ex Solon 1999). Huvudskillnaden är att vår modell inte fångar effekter av interaktion mellan syskon. Detta är dock snarast att se som en fördel med vår modell då det är tveksamt om detta är faktorer man vill fånga när man mäter social rörlighet.

toder och insikter från andra samhällsvetenskaper kan vara av stort värde i forskningsprocessen. Däremot ställer vi oss tveksamma till det snäva fokuset på *jämlikhet i möjligheter* för den framtida forskningen. Vi tycker att inriktningen bör vara bredare än så.

REFERENSER

Adermon, A, M Lindahl och M Palme (2021a), "Dynastic Human Capital, Inequality, and Intergenerational Mobility", *American Economic Review*, vol 111, nr 5, s 1523–1548.

Adermon, A, M Lindahl och M Palme (2021b), "Social rörlighet", SNS Analys 82, Stockholm.

Björklund, A, K Hedros och M Jäntti (2022), "Social rörlighet och jämlikhet i möjligheter – en kommentar", *Ekonomisk Debatt*, årg 50, nr 5, s 59–64.

Becker, G S och N Tomes (1979), "An Equilibrium Theory of the Distribution of Income and Intergenerational Mobility", *Journal of Political Economy*, vol 87, nr 6, s 1153–1189.

Solon, G (1999), "Intergenerational Mobility in the Labor Market", i Ashenfelter, O C och D Card (red), *Handbook of Labor Economics*, vol 3A, Elsevier, Amsterdam.